

19.71x17.38	1	עמוד 17	ידיעות אחרונות - 7 לילות	23/07/2021	78136702-4
מאגנט - הוצאת ספרי - 25910					

רפואה אלטרנטיבית

'רקוויאם לאספירין' מצליח להצביע על הסתירות בעולם הרפואה, אך היעדר עריכה מדעית פוגם בספר

רקוויאם לאספירין // בנימין מוזס { מאגנט 253 עמ'

במוקד הספר 'רקוויאם לאספירין', עומד מה שהוא בעיני מחברו "משבר הריח" במח"ק הרפואי בן־זמננו. בנימין מוזס, רופא פנימי ואפירמילוג, בחר באופן יוצא דופן להביט נכור חזרה בדיסציפלינה שהוא משתייך אליה, ולכתוב על פגמיה. המשבר שהשיטה נקלעה אליו גורם לדעתו לא רק למבוכה בקרב רופאים, שעומדים לעיתים אוברי עצות מול מידע רווי סתירות, אלא גם לשינוי בהלך הרוח הציבורי: החשדנות כלפי מערכות הבריאות גוברת, והקשב מופנה אל הרפואה האלטרנטיבית.

מוזס מבקש להאיר תחום ענק – עשייה מדיעית שקלועה בפקעת של סטיסטיקה ופוליטיקה, ושל ממוץ אירי. אל הסכך הזה הוא נכנס בצרף עם כרור אספירין, כלומר פותח בסקירה של תרופה שתהפוכות המחקר עליה הן בעיניו סינקדוכה לשיגינות המחקר בכלל. בעשורים האחרונים האספירין התנודד כמטוטלת בין אישור לפסילה: תחילה נחגג כנוגד דלקת; בהמשך הושמץ בגין הנוק שהוא גורם ליריית הקיבה; בו כוזמן קודם כטיפול במחלות לב וכלי דם; ואחר כך הוכתר כמסייע למניעת סרטן. לבסוף הוכח שהוא לא דווקא מועיל לא לטיפול במחלות לב ולא למניעת סרטן – כך, לפחות, לעת עתה.

אחרי הריון באספירין, מוזס ממשיך בשלושה חלקים: השני מוקדש לתיאור של שיטת המחקר השלטת היום, זו המכונה 'רפואה מבוססת ראיות'; השלישי מתאר תגליות פורצות דרך שהושגו בשיטות מדעיות אחרות; והרביעי מוקדש לריון

ישיר במה שכותרת המשנה מבטיחה – פרשת הרכים של הרפואה המדעית.

הספר נכתב בזמן הנכוץ בעיצומה של מגפה, כשמסבר האמון בין הציבור למערכות הבריאות גלוי ורוחש, זו בהחלט השעה לזמן את הקהילה הרפואית לדיון. בע"שור האחרון הולכים ונערמים ספרים

שמבקרים את הרפואה המבוססת מדע, אך רובם המכריע באנגלית, כך שתרומתו המקומית של מוזס משמעותית. לספר עצמו יש מעלות מובהקות – הוא מעניין, מוסר מידע מהימן, ומיטיב לספר כמה מהפרקים המסקרנים בהיסטוריה של הרפואה. אך דווקא כשהעניין נוגע לריון במשבר עצמו – דווקא שם הספר נחלש.

ייתכן שנטייתו של מוזס לתפיסה היסטורית של הרברים, הובילה אותו להחלטות שגויות.

מוזס לא מפריד באופן ברור בין המחקר היזום באקדמיה לבין זה שיוזמות חברות התרופות

העבר נחוץ להבנת ההווה, הר־משמעית, אבל לרוב הוא מתעכב עליו לא במידה, באופן שגורע מהריון בהווה יותר ממה שהוא מוסיף. מה ההיגיון – בספר שמבקש להאיר את המשבר הנוכחי – להקדיש עשרות עמודים לגילויים מתחילת המאה, ועמוד וחצי לפרשת המחקר שזרע את הרעיון ההרסני על הקשר בין חיסונים לאוטיזם (1998)?

כוונת המחבר ברורה: בפרקים שהוקדשו לתגליות שלא הושגו בזכות השיטה העומדת לביקורת, הוא ביקש להראות שאפשר גם אחרת. אבל את זה אפשר להשיג בשלושה עמוד

יעל גלר

די מכוא שלא יפלחו את לב הריון ממש. לא רק שההתרפקויות על העבר מייצרות מצג שווא בע"צמן (גם לפני הרפואה המבוססת מרע הרבה מהעשייה המדעית רישרש במי אפסיים; הזמן שהשכיח אותה פשוט חסך למוזס את התסכול), הן מאפילות בספר על עיקרו ויסודו. גם בחלק השני, כשמו"ס מתאר את יסודות המתודולוגיה הנבחנת, הוא נוטה אל ההרחבה ההיסטורית על חשבון ההעמקה התיאורטית. ובג"ש המחבר אל לב העניין, הריון מקומץ וארגונו לקוי.

בין היתר, מוזס לא מפריד באופן ברור בין המחקר היזום באקדמיה לבין זה שיוזמות חברות התרופות. הוא גם לא מנתק מבנית את הריון בגילוי המעברתי מהריון במחקר שנועד לאשר תרופות או להרחיב את אישורן להתוויית נוספות. הוא נוגע בכל, אך מנתר מדבר לדבר.

עין עורכת, מארגנת, הייתה יכולה למנוע את התרופות הריון, ולחדד במחבר את חוש המידה. בעטיפת הספר הפנימית מוזכרת רק עורכת לשונית, ויש לומר – היעדר עריכה מדעית־פרמלית, הוא לכל הפחות אירוני בספר שמתריע על ליקויים בעשייה מדעית. חבל. בנוסף, בהיעדר התייחסות בספר למחקר הישראלי, רופאות ורופאים שחפצים בהבנה מקיפה של הסוגיה ימצאו דיונים יסודיים יותר בספרות האנגלית.

ובכל זאת, למרות פגמיו, אין לבטל את התריון מה של הספר לספרות המקור. אם עצם קיומו יעורר בקהילה הרפואית המ"קומית פולמוס על השיטות שהרפואה נשבעה בהן, ואולי גם ישכלל בכמה רופאים את מיומנות הביקורת העצמית – ערכו לא יסולא בפז.

